

ki so pri petju neobhodno potrebni. Pesmi so jako melodiozne, lahke in vseskozi veselega značaja. In to je tudi popolnoma pravilno! Vse tri kuzice se dobe pri Placerju in dr. knjigarneh v Mariboru; cena je nizka, tisk lep in jasen, papir dober. Vsak tovariš in vsaka tovarišica naj seže po njih, imeli bodo obilo užitka.

Predsednik se g. podavatelju najtopeje zahvali in izraža svoje veselje in najlepše nade iz pouka v petju v bodočnosti.

Z vzklikom se je izvolil isti odbor kakor lanski; naslednje zborovanje se vrši dne 3. marca 1910. Poročila o društvenem delovanju pridejo takrat na vrsto.

Goriško.

Tolminsko učiteljsko Družbo sv. Cirila in Metoda. Na zadnjem obnem zboru „Tolminskega učiteljskega društva“ se je sprejel hvalevreden predlog tov. J. Rakovšeka, da plača društvo 200 K za obrambni sklad prepotrebni šolski Družbi sv. Cirila in Metoda. Razposlal sem v to svrhu položnice na vsa vodstva v okraju in prosim, da bi se vse učiteljske odzvalo s primernimi prispevki, ki se izkažejo v „Učit. Tovarišu“ v izpodbudo in vpogled.

Obnem se lahko plača članarina za leto 1910. Nihče naj ne pozabi oddati 10 h za stroške!

M. Mikuš,
t. č. denarničar.

Srednješolski vestnik.

**** Za reformno gimnazijo.** Občinski svetnik dr. Jos. Pipenbacher je v zadnji seji obč. sveta ljubljanskega predlagal, naj obč. svet pozove naučno ministrstvo, naj ustanovi v Ljubljani realno gimnazijo tipa A. t. j. brez grščine in z enim modernim jezikom. Učiteljev imamo dovolj in učencev tudi, saj sta obe slovenski gimnaziji prenapolnjeni. Akoravno je govornik sam klasičen filolog, vendar stavlja ta predlog, ker ve, da marsikdo za grščino nima veselja ali pa nadarjenosti. To pa bi vendar nikomur ne smelo braniti, da se izobrazijo. — Obč. svetnik dr. Novak z ogorčenjem kaže, kako slabo skrbi vlada za slovenske gimnazije. Izpraznjenih mest ne razpisuje in novih srednjih šol ne ustanavlja, akoravno so sedanje prenapolnjene, za par Nemcev je pa takoj ustanovila novo gimnazijo. — Predlog dr. Pipenbacherja se sprejme soglasno z odobravanjem.

**** Predaprobačje** je podelilo naučno ministrstvo učni knjigi: Dr. Jos. Pipenbacher „Latinska slovnica“.

**** Iz deželnega šolskega sveta v Ljubljani.** Na prvi državni gimnaziji v Ljubljani so odšli profesorji Riedl (že pred poldrugim letom), Vajda (avgusta meseca) in Bartl (oktobra meseca). Mesta po teh profesorjih še do danes niso razpisana. Na takozvani nemški gimnaziji pa je profesor Paulin decembra meseca prostovoljno stopil v pokoj. Njegovo mesto pa se je takoj razpisalo, in v zadnji seji deželnega šolskega sveta se je že oddal terno-predlog. Naravnost poniževalno je, da je ministrstvo samo zahtevalo, da naj se Paulinovo mesto takoj razpiše, dočim pri prof. Bartlu, ki je že oktobra meseca stopil v pokoj kaj takega ni zahtevalo. Zategadelj je deželni šolski svet sklenil, da ne odda prej terno-predloga za Paulinovo mesto, dokler ministrstvo ne bo odločilo o definitivnih mestih na slovenskih gimnazijah. — Na realki v Idriji se uvede Pirčeva zgodovina kot učna knjiga. Ministrstvu se priporoča ustanovitev provizoričnega mesta za prirodoslovje. Josip Fezzi v Kočevju je dobil naslov profesorja. — Šolski svetnik prof. Alfonz Paulin je na svojo prošnjo stalno upokojen in je dobil priznanje za svoje večletno požrtvovalno učiteljevanje. — Profesorji dr. Mandl, dr. Debevec in dr. Kozina dode dopust do konca tega šolskega leta. — Prof. Verbič se prideli profesorju Paulinu za znanstvenega pomočnika v botaničnem vrtu.

**** Iz srednješolske službe.** Gimnazijska ravnateljica Fran Brežnik v Novem mestu in Ignacij Fajdiga v Kranju ter ravnatelj učiteljskega Anton Černivec v Ljubljani so pomaknjeni v VI. činovni razred.

Književnost in umetnost.

Razpis častnih nagrad „Matice Slovenske“. „Matica Slovenska“ razpisuje s tem a) iz dr. Costove ustanove častno nagrado 200 K za najboljši spis leposlovnega značaja iz katerekoli vsebine. Rok natečaja poteče 31. maja 1910; b) iz Jurčič-Tomšičeve ustanove dve častni nagradi à 200 K za najboljša leposlovna spisa o francoski dobi ali o ilirskih časih Stanka Vraza in Lj. Gaja (temu natečaju poteče rok 1. dec. 1910)! Obsegati mora vsak spis vsaj 4 pole.

Zahajajte samo v lokale, kjer imajo na razpolago naš list!

Politiški pregled.

*** Sklicanje državnega zbora.** Listi poročajo, da bo državni zbor sklican na 15. februarja v svrhu, da reši državni proračun in razne finančne predloge.

*** Jugoslovanski minister.** Govorec o bodočem zasedanju dalmatinskega dež. zbora pravi „Agr. Tagbl“, da vlada v hrvaških političkih krogih popolnoma prepričanje, da bo dr. Ivčević prvi jugoslovanski minister. Razpravlja se že o vprašanju, kdo bo potem dalmatinski dež. glavar. Imenujeta se dr. Zafron in dr. Tomaseo.

*** Novi hrvaški ban** utegue postati grof T. Pejačević. Cesar ga je sprejel v avdicijenci in se je dal natančno poučiti o hrvaških razmerah.

*** Za splošno in enako volilno pravico.** Socialisti so priredili v Budimpešti velik minifacijski shod za uvedbo splošne in enake volilne pravice. Shoda se je udeležilo 10.000 oseb.

Jubilejski dar.

Učiteljsvo — sebi! Socialni odsek „Zveze slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic“ v Celju na račun pokroviteljine 148.50 K; tov. Rudolf Horvat iz Zagorja na Notranjskem 5 K s pripomnjo: „Od zob pritrjam! Neizmerno težko je življenje učiteljevo, ako ima oče dva otroka izven doma v višjih solah, a vendar rad darujem ta skromni znesek na žrtvenik učiteljski. Bog in narod!“ — Bodi ta vrli tovariš marsikomu in marsikateri za zgled! — G. Karel Malalan, posestnik na Opčinah, po tovarišu St. Ferlugi 5 K; tvrdka Gričar in Mejač v Ljubljani 54 K; tov. Fran Juvanec z Vrha pri Vinici, namesto venca župniku Kramariču 5 K; darilo g. Fr. Dekleve, poštarja, trgovca in posestnika v Slavini, kot zahvala za petje na pogrebu njegovega strica, po tov. F. Juvanecu iz Postojne 10 K; skupaj 227.50 K; zadnjič izkazanih 69 K, doslej darovanih 286.50 K. Bog plati!

Obrambni vestnik.

*** Cestarji in učitelji.** V finančnem odseku deželnega zbora kranjskega, ki je razpravljal o regulaciji učit. plač, kakor to poročamo na drugem mestu, je dejal dr. Lampe, da so tudi cestarji potrebni boljših plač, a ni zanje pokrija. Res je to: tudi cestarjem je treba zvišati plače! A lepo izpričevalo spoštovanja do učiteljskega stanu si daje dr. Lampe, ko imenuje cestarje v eni sapi z učitelji. Mi spoštujemo tudi cestarje, saj so pošteni ljudje, vendar pa menimo, da učiteljstva ni primerjati z njimi. Učitelji vzgajajo mladino, torej bi jih moral tudi dr. Lampe smatrati za kulturne delavce. Morda se pa zdi reprezentantu našega klerikalizma vzgoja mladine in popravljanje cest enoinisto delo! Kaj praviš, Slomska zveza?!

Glasbeni vestnik.

Nova glasbena revija.

Življenska praksa je že nešteto krat pokazala, da mora iti vsaka stvar po gotovih zakonih. Na vsak smoter, ki ga hočemo doseči, moramo biti prej sistematično pripravljani.

Slovenci smo v nekem preporodu. Na vsakem polju se razvijamo, posebno še na glasbeno-umetniškem. Da smo glasbeno nadarjen narod, da imamo predpogoje, nam dokazujejo naše lepe narodne pesmi. Nič pa nam ne pomagajo zakopani zakladi, ako jih ne dvignemo, tako je tudi z glasbeno nadarjenostjo Slovencev. Kaj nam bi pomagala nadarjenost, če bi ne imeli našega glasbeno-kulturnega zavoda „Glasbene Matice“. Ta zavod in druga po deželi se snujoča glasbena društva že skrbje za izobrazbo nadarjenih ljudi. Toda to še ni vse. Velik vzgojni moment leži v časopisju in raznih revijah. Revij pa Slovencev nimamo veliko, posebno strokovnih ne in pa takih, kjer bi naj ne dobivali samo mlajši, ampak tudi starejši dovolj duševne hrane.

Pred 8 leti je začel izhajati glasben list „Novi Akordi“, ki je prinašal skladbe jugoslovanskih umetnikov. Vsi mlajši slovenski umetniki so pošiljali svoje glasbene prevence v ta list in se tako izobraževali, da, smelo lahko trdimo, da se je marsikateri mladi slovenski komponist izobrazil ravno v predalih „Novih Akordov“.

Tekom teh let so si pridobili „Novi Akordi“ mnogo zvestih prijateljev, ali nikakor še ne toliko, kakor zaslužijo po svoji umetniški vrednosti in po svojem kulturnem pomenu.

„Novi Akordi“ so postali priznana središče moderne slovenske glasbene umetnosti, krog njih se je zbrała vsa mlajša generacija. Njihova vsebina je bila vsako leto zrelejša in bogatejša, tako, da tvori njih osmero letnikov pravi umetniški zaklad. Vsako leto se vidi napredek. Nov dokaz, da stremimo vedno za višjimi smoti, je, da so sedaj postali „Novi Akordi“ glasbena revija, ki smo jo toliko pogrešali. Poglejmo program, ki so ga začrtali:

V prvi vrsti bodo odslej „N. A.“ seznanjali občinstvo z umetniki in njihovim ustvarjanjem. Priloga pa bo posredovalen organ med ustvarjajočimi in izvršujočimi umetniki ter glasilo onim, ki se temeljito bavijo z glasbo. Priloga bo prinašala daljše članke o glasbi sploh, osobito pa o slovenski glasbi in njenih zastopnikih. Prinašala bo tudi ocene in razlaganja novejših glasbenih del ter pripravljala temelj slovenski glasbeni zgodovini. Vsebovala bo nadalje tudi programe in poročila o koncertih, kar je pa najglavnejše in najvažnejše, bo prinašala prave, objektivne kritike, ki smo jih tako potrebni.

To je načrt, ki bo izvedljiv le tedaj, če bo revijo občinstvo podpiralo. Potrebni smo bili takega glasila; sedaj, ko ga imamo, ga podpirajmo gmotno, da nas ono lahko podpre duševno. Priporočamo ga vsem kolegom in drugim, ki se ukvarjajo z glasbo, zakaj stvarine je dovolj v listu za pianista, pevovodjo, kakor tudi za teoretika. Ob tej raznovrstnosti snovi je cena jako nizka, vse leto 10 K, za pol leta 5 K. Dobi in naroča se pri založniku L. Schwentnerju, Prešernove ulice, Ljubljana.

„Novi Akordi“ so važen kulturni činitelj v slovenski glasbeni literaturi, zato jih podpirajmo!

Razpis nagrade. Pevski zbor „Glasbene Matice“ razpisuje 200 K, ki mu jih je v poljubno uporabo poslalo hrvaško pevsko društvo „Kolo“ iz dohodkov svojega koncerta dne 6. novembra 1909 v Ljubljani, kot nagrado za nove, še ne objavljene mešane ali moške zборе s slovenskim ali hrvaškim tekstom. Vsota se bo porazdelila med relativno najboljše dosloane zборе po njih glasbeni vrednosti. Termin do 31. julija 1910. Skladatelji naj označijo svoje skladbe samo z geslom, svoja imena pa naj priloge v zaprtem kuvertu pod istim geslom. Nagradjene skladbe preidejo v last „Glasbene Matice“.

Nov cenik muzikalij „Glasbene Matice“ je pravkar izšel. V njem dobe pevski društva 55 različnih glasbenih zbirk z več nego 430 moškimi ali mešanimi zbori. Pripominjamo, da so v „Glasbeni Matici“ k prav mnogim partituram na razpolago tudi litografirani glasovi po cenah, označenih v dotični opazki „Cenika“. Vabimo vse ljubitelje slovenske pesmi, da pridno segajo po teh glasbenih zbirkah, jih z ljubeznijo pojo in tako delajo čast slovenski glasbi, pa takisto slovenskim skladateljem, ki jih s proizvajanjem njih del vzpodbujajo k stremljenju do čimdalje višje popolnosti in tako širijo našo glasbeno literaturo. Vsi na delo za slovensko pesem!

Spomenik postavijo slavnemu češkemu skladatelju Smetani v Pragi. Prispevke so pričeli že nabirati.

Kranjske vesti.

—r— **„Regulacija“ učiteljskih plač.** V finančnem odseku deželnega zbora je poročal grof Margheri o normalno-šolskem zakladu, ki izkazuje izdatkov 1.437.603 K, dohodkov pa 62.079 K, torej primanjkljaja 1.375.524 K. — Glede učiteljskih plač predlaga, naj se pozove deželni odbor, da stavi svoj čas, ko bo znan uspeh saniranja deželnih financ, predloge glede definitivne uredbe učiteljskih plač. Dokler pa ta rešitev ni dosežena, naj velja provizorij. Ta provizorij bo obstajal v tem, da se tistim učiteljem, ki že sedaj vlečejo draginjsko doklado, letá poviša na 35%, drugim učiteljem in učiteljicam pa se podeli 20% draginjska doklada. Draginjska doklada se všteje v pokojnino, istotako naj se pri vpokojujuju všteje dve leti provizorične službe najmanj, največ pa pet let. Remuneracija suplen-tov se določa na letnih 800 K. — To so bistveni predlogi za referenta, ki bi po njegovem mnenju provzročali letnih novih izdatkov 160.000 K. — Dr. Lampe pobija predloge poročevalčeve, ker bi ti stali na leto najmanj 250.000 K. Izjavlja, da je danes deželni zaklad preslab, da bi mogel prenašati tako breme. Gode staro pesem: ultra posse nemo tenetur! Profesor Jarc pove v naglici, da bi zaradi predloga poročevalčevega pokojninski zaklad narastel na 45.000 K. — Dr. Tavčar toplo priporoča predlog poročevalčev. Ne ve se sicer, kako bo izpadla akcija asaniranja deželnih financ, ali toliko že danes vemo — če hočemo verjeti besedam, ki so se v dežel-nem odboru izlekle od merodajne strani — da bo dežela že v letu 1910 dobila znaten državni prispevek iz naslova omenjene asanacije. Če je pa to tako, potem smo moralno zavezani, za učiteljstvo nekaj storiti, ker ima državna akcija predvsem namen, pomagati učiteljsstvu. To, kar predlaga poročevalčev, je najmanj, kar se more zahtevati, in ker ni upanja, da bi od „dobrega srea“ dr. Lampeta kaj več dosegli, bodo zastopniki slovenske napredne stranke glasovali za poročevalčeve predloge. — Grof Barbo pobija dr. Lampeta, ter opozarja, da so se v proračun vstavile druge visoke vsote, ne da bi se gledalo na pokritje. — Deželni predsednik izreka prošnjo, naj bi se učiteljsstvu pomagalo. On misli, da je asanacija gotova stvar, in da se naj ta gotovost eskomptuje na korist bednemu učiteljsstvu. Prosi torej, da naj se sprejme predlogi poročevalca. — Poslanec Lenarčič vzame na znanje izjavo deželnega predsednika, ker je mnenja, da se za učiteljstvo

mora kaj storiti. Nekdanje mnogoštevilne obljube deželnega zbora se morajo izpolniti. — **Pogačnik:** Definitivna regulacija učiteljskih plač je izključena. Zatorej predlaga: Draginjska doklada se všteje v pokojnino, provizorična leta se pri vpokojujuju vštejejo in sicer dve leti vedno, več let pa pri ozira vrednih razmerah vselej, kadar temu pritrdi deželni odbor. Govornik upa, da bo zaradi njegovega nasveta takoj stopilo 18 učiteljev prvega razreda v pokoj in da bo s tem vsaj 60 učiteljev pomaknjenih v višjo plačo. — Dr. Lampe podpira ta predlog, o katerem smo itak že prej vedeli, da je bil sprejet v klubu klerikalnih poslancev. V drugem pa opozarja, da so cestarji tudi slabo plačani, pa vendar ne ve, kako jim pomagati. — Potem se preide v nadrobno razpravo. Prvi predlog poročevalca: „potreba uravnave učiteljskih plač se pripozna“, zbuja nevoljo dr. Krekovo, ker bi to bila menica za prihodnost, ki bi je ne hotel podpisati. Predlog mu je odijozen. — Poročevalec umakne predlog, pa si pridrži pravico, v poročilu poudarjati potrebo omenjene uravnave. — Drugi predlog: deželni odbor se pozove, da naj zadevo studira in svoj čas poroča. — Lenarčič je mnenja, da ta predlog ničesar ne pomenja, naj se dežel-nemu odboru vsaj pove, v katerem času naj stavi svoje predloge. — Dr. Krek se meritorno neče izraziti, tudi ta predlog mu je odijozen. Jako mu je verjetno, da se bo že letos dosegla asanacija deželnih financ. Fiksirati se pa nič ne more, zatorej je proti predlogu, da se ne rode kaki napačni upi. Velja pa tudi za njega princip, da se po doseženi asanaciji mora vzetiv rok o uredbo učiteljskih plač. — Potem se sprejme z večino sklep, da naj se deželni odbor, ko bo predložil dež. zboru nove šolske zakone, ozira tudi na učiteljske plače. — Tretji predlog: draginjska doklada naj se poviša na 35%, drugim — tudi katehetom — pa da 20% nova draginjska doklada — Vitez Kaltenegger opozarja da bi povišanje na 35% na leto stalo 41.103 K, nova doklada pa bi stala 117.672 K. — Ta predlog se zavrne s klerikalnimi glasovi. Nato se je sprejel nasvet poslanca Pogačnika, ki daje učiteljsstvu namesto kruha, drobno mrvico, ki je, če stareji gospodje, ki imajo navadno mnogo otrok, ne bodo hoteli v pokoj, skoraj brez vsakega praktičnega pomena. — Istotako se sprejme predlog, da naj se starostne doklade štejejo od dneva napravljene izkušnje in ne kakor sedaj od dneva definitivne službe. Predlog, da naj suplentje na leto dobe 800 K, se sprejme, ko je dr. Krek konstatiral, da je stvar pravična. — Zaradi tega se zviša proračun za letnih 10.000 K. — Poslanec Pogačnik predlaga, da naj se ljubljanskim učiteljem lokalna doklada 40 K všteje v pokojnino, kar obvelja. — Predlog, da se za podpore zaradi boleznih in drugih nezgod v normalno-šolski zaklad sprejme namesto vsote 8000 K vsota 15.000 K, se sprejme z dostavkom, da bo v bodoče delil te podpore deželni odbor in ne kakor do sedaj deželni šolski svet. Ta dostavek je prozoren, ker bodo sedaj bolni učitelji popolnoma v rokah — večine deželnega odbora! — Končni primanjkljaj normalno-šolskega zaklada se določa z 1.382.524 K. — Prošnjo učiteljev na meščanski šoli v Postojni za povišanje plač pobija poročevalec dr. Krek. Ravnotako zavrača prošnjo učiteljsstva na meščanski šoli v Krškem, da naj bi dežela prevzela nekaj stroškov, ki jih ima ta okraj z omenjenim učnim zavodom. — Lenarčič podpira prošnji, ker je dežela zavezana nekaj storiti. — Dr. Tavčar: Dežela je zavezana plačevati učitelje na meščanski šoli v Postojni. Kako bodijo ti učitelji plačani, določata okraj in deželni šolski svet v okviru obstoječih zakonov. Če bi dežela ne hotela plačevati tako določenih plač, stopi učiteljstvo, če mu okraj določi večje plače, pred državno sodišče, in bati se je, da bo dežela v plačilo obsojena. Zatorej predlaga 25% draginjsko doklado za Postojno. Vsekako pa je napačno stališče deželnega šolskega sveta, ki ni dopustil, da bi bil okraj sam izboljšal te plače. — Tavčarjev predlog pade. — Tako izgleda sedaj „regulacija“ plač kranjskega učiteljsstva. Mogoče je, da se bo dalo v javni seji kaj več doseči, a mnogo upanja nimamo. V večini dež. zbora ima učiteljstvo predobro prijatelje.

—r— **Osebnosti.** Učiteljici A. Kočvarjeva in Alojzija Delakova menjata svoji službeni mesti. — Učitelj Andrej Lah v Nev-ljah je upokojen. V Hotič pride za učitelja-voditelja Frau Bigler. — Bivša suplentinja Angela Sakotnikova pride kot prov. učiteljica v Št. Juri pod Kurmom. Bivša pomožna učiteljica Marija Tavčerjeva je imenovana za prov. učiteljico za Cerklje.

—r— **Poročil se je** tov. Fr. Bigler z gđ. Albino Kovačev. Čestitamo!

—r— **Dež. šol. svet** je dovolil ustanovitev zasebne deklishe šole v Novem mestu. Na ljudski šoli v Trziču se ustanovita dve paralelki, in sicer k tretjemu razredu.

Štajerske vesti.

—š— **Značilna izjava.** Zadnji skupščini „Zveze štajerskih meščanskih učiteljev v Gradcu“ se je predložil tudi list, v katerem se je mledovalo za prispevke Roseggerjevemu skladu (Rosegger-Baustein). A skupščina se je